

Ауа - райы.

Өлшеу

құралдары

**«Ауа-райын жаман деуге болмайды,
егер ауа-райы өзгермесе, онда 10
адамның 9-ы әңгіменің басын не
жалғасын таба алмас еді»**

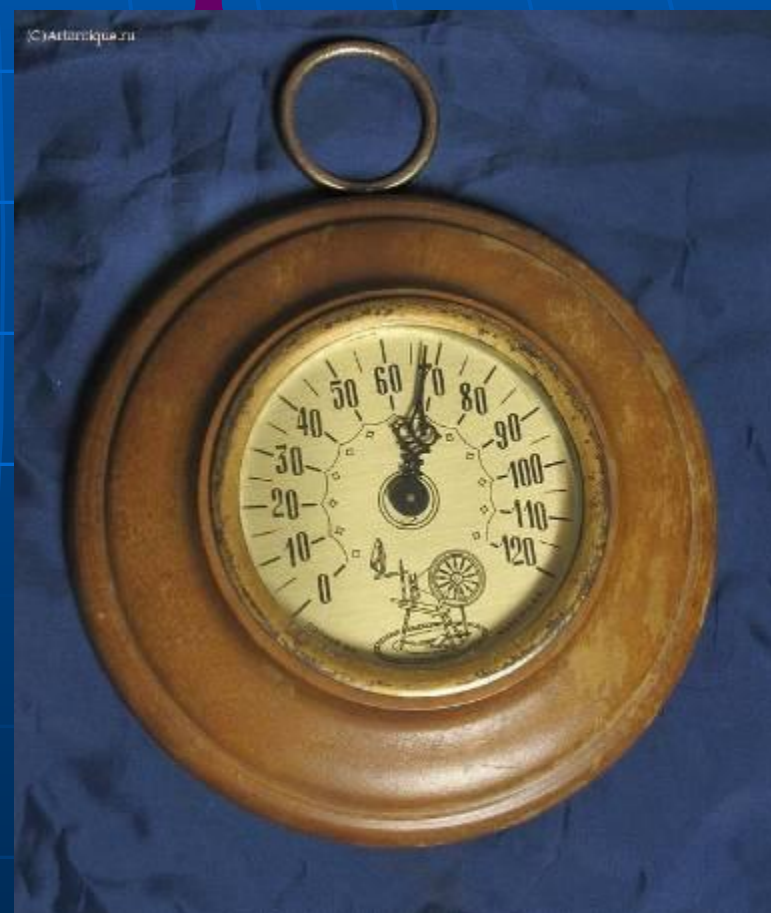
Френк Хаббарт

- Ауа райы неге байланысты өзгереді?
- Сіз маман ретінде ауа-райының өзгеруіне қандай болжам жасар едіңіз? Болжам жасар кезде халық қағидаларын есте ұстаңыздар.

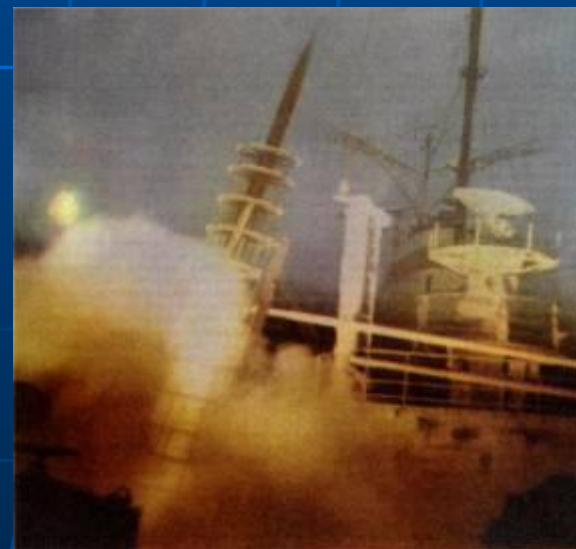
Ауа райы құбылыстары

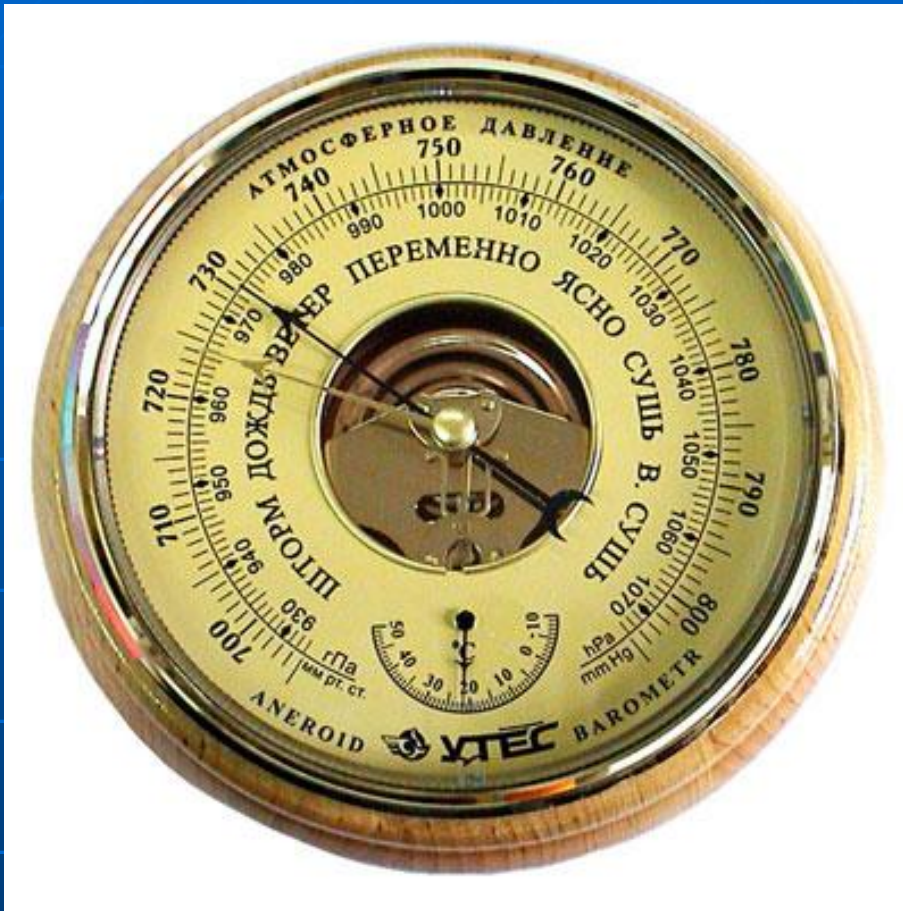

Метеорологиялық құралдар

**Метеорологиялық
құралдар -
метеорологиялық
өзгерістерді
тіркейтін,
тропосферадағы
болатын
өзгерістерді
реттейтін
құралдар.**

Барометр

Грек сөзі **Baros** - ауырлық + **Metreo** - өлшеймін
Барометр – атмосфералық қысымды өлшейтін құрал. Барометр 2 түрге бөлінеді: сұйықтық және барометр-анероид.

Гигрометр

Грек сөзі *Hygros* - ылғал

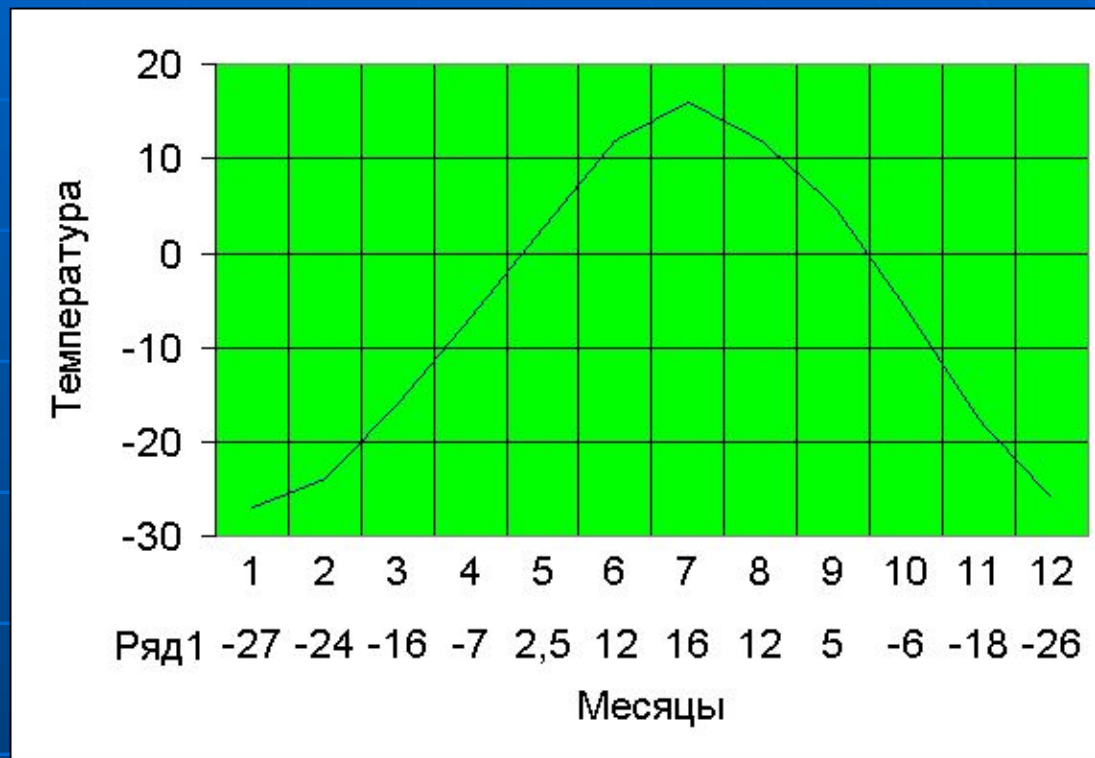
Гигрометр – ауаның ылғалдылығын өлшейтін құрал. Негізгі түрлері: шашты, конденсациялық, салмақ гигрометрлері және тіркеуші гигрометр (гигрограф).

Осадкомер   Дождемер; Плувиометр

Осадкомер – атмосфералық жауын-шашынды жинақтау және өлшеу құралы. Осадкомер метеоалаңға орнатылған, қатаң тәртіппен бірліктерге бөлінген цилиндрлік шелектен тұрады. Қатты жауын-шашын түрі еріп болған кезде өлшемі белгілі болады. Осадкомер конструкциясы тез буланудан және қардың ұшып кетуінен қорғау функциясы арқылы жасалған.

Термограф

Грек сөзі Therme - жылу + Grapho - жазамын

Термограф - өзі жазатын құрал, ауада болатын температураның өзгерістерін жазып отырады. Термограф метеостанцияда арнайы орынға орналастырылады.

Қар өлшейтін рейка

Қар өлшейтін рейка – метеобақылауларда қардың қалыңдығы мен қар жамылғысының мөлшерін анықтайды.

Нефоскоп

Нефоскоп – бұлттардың орташа қозғалу жылдамдығы мен бағытын анықтайтын құрал

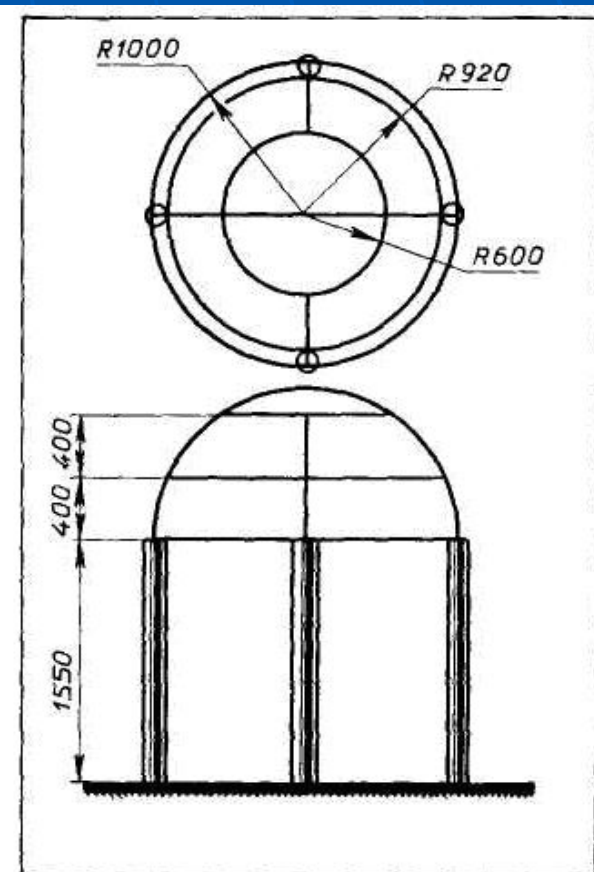
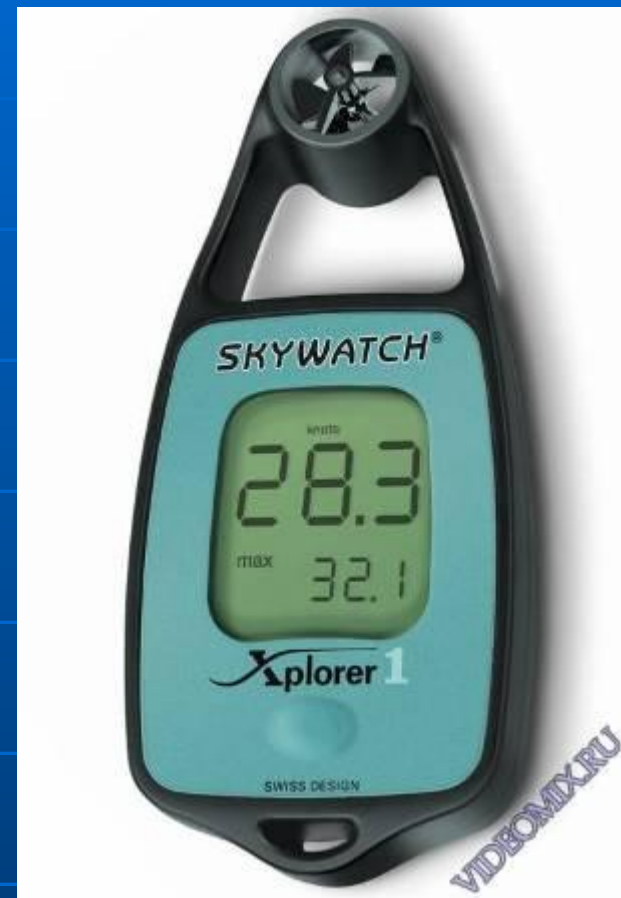

Рис 53 Нефоскопическая сетка (вид сверху и сбоку)

Облакомер

Облакомер – бұлттардың астыңғы және үстіңгі қабаттарының биіктігін анықтайтын құрал.

Анемометр

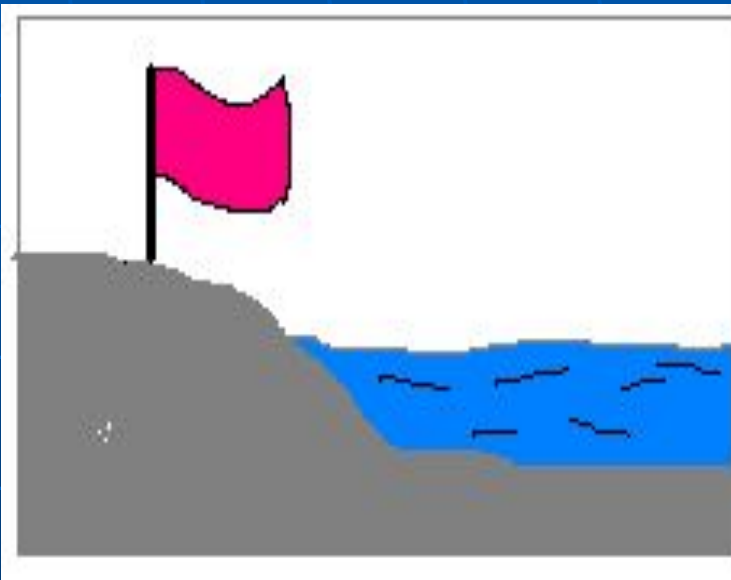
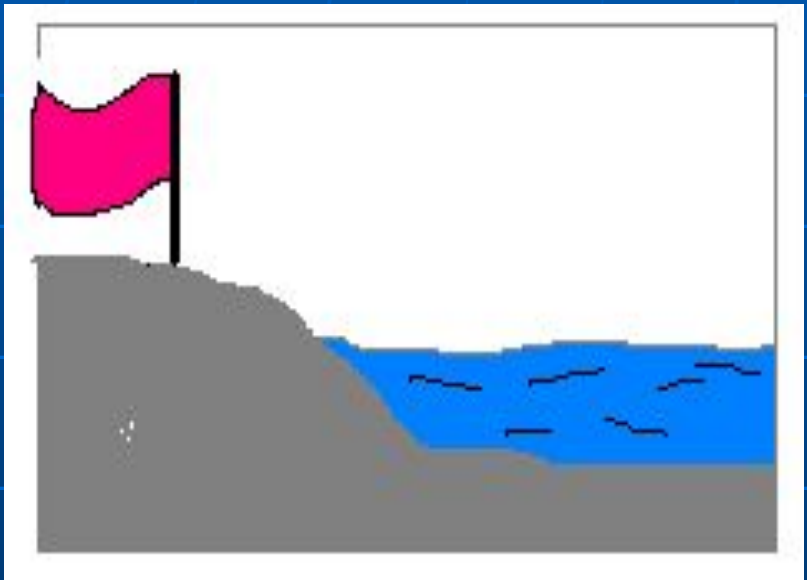
Грек сөзі Anemos - жел + Metreo - өлшеймін

Анемометр – желдің жылдамдығын өлшеуге арналған құрал. Анемометрдің негізгі түрлері: қолда ұстайтын және бағанда бекітіліп тұратын негізгі анемометр. Жел жылдамдығын қолма-қол тіркейтін анемометр (анемограф) деп аталады.

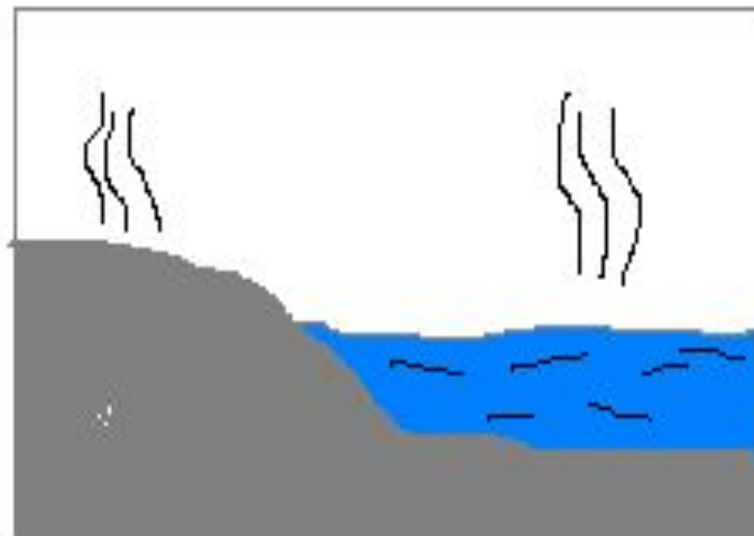
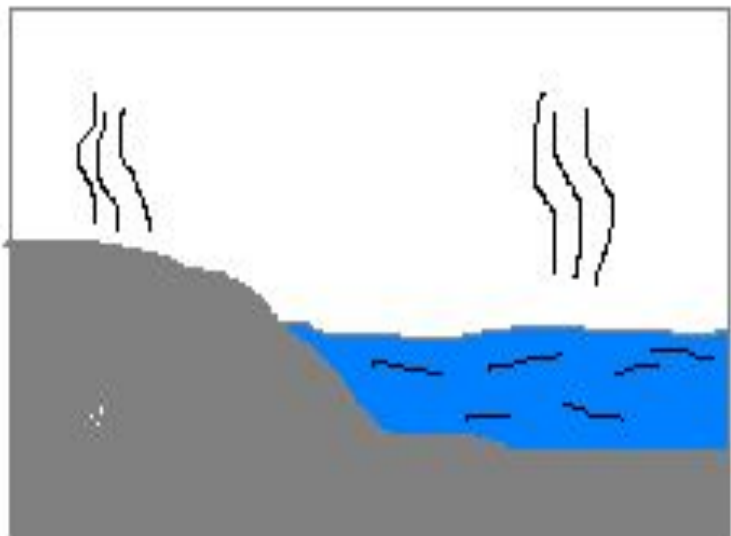

Флюгер (нидерл. Vleugel) —
желдің бағытын өлшейтін құрал

- Төменде көрсетілген сызбадан күндізгі және түнгі бриздерді анықтаңыз:

Муссон бағыттарын көрсетіңдер

**Атақты американдық
жазушы Марк Твен былай деген
екен: “Егер сізге ауа-райы ұнамаса,
сәл тоса тұрыңыз”. Сендер қалай
ойлайсыңдар?**

Ауа-райының өзгерісін синоптикалық метеорология зерттейді

Метеорологиялық спутник

Метеорологиялық спутник – Жердің жасанды серігі, әртүрлі метеорологиялық ақпараттарды тіркейді және Жерге жібереді.

Метеорологиялық спутник негізінен бұлттылықты, қар қабатының қалыңдығын, Күн сәулесінің радиация түрлерін бақылайды.

Метеорологиялық ракета

Метеорологиялық ракета – ракеталық аппарат, атмосфераның жоғары қабаттары мезосфера мен ионосфераны зерттеуге арналған. Құралдардың негізгі өлшейтін бөліктері: атмосфералық қысым, Жердің магниттік өрісі, космостық шағылысу, ауа құрамы. Құралдардың көрсеткіштері радиосигналдар арқылы беріледі.

Тропосфераның космостағы көрінісі

A satellite is shown in orbit above the Earth's atmosphere. The satellite has a complex structure with various instruments and solar panels. The Earth's surface is visible as a blue and white pattern of clouds and landmasses, with a thin blue line representing the atmosphere. The background is the dark void of space.

**Қазіргі кезде әрбір зерттеу кезеңінде
“ауа-райы картасы” сызылады,
синоптикалық – бұл ауа-райын
болжау. Карта сызуды космостық
суреттер қолданылады.**

Синоптикалық карта

КАРТА МИРА

В
а
ш
и
н
г
т
о
н

М
о
с
к
в
а

М
е
л
ь
б
у
р
н

**Жер бетінде дүниежүзілік 3
метеорологиялық орталық бар:
Москва, Вашингтона (АҚШ), Мельбурн
(Австралия).**